

בס"ד. ש"פ אחרי, מבה"ח אייר, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם ירשו ארץ נצר מטעי מעשי ידי להתפאר³, והנה מ"ש כאן עולם הבא הכוונה לעולם הבא שאחרי תחיית המתים (כדאיתא ברע"ב ועוד מפרשי המשנה), וכדמוכח מהמשך המשנה שאומר ואלו שאין להם חלק לעוה"ב האומר אין תחיית המתים מן התורה, שהטעם ע"ז הוא כדאיתא בגמרא⁴ הוא כפר בתחיית המתים לפיכך לא יהי' לו חלק בתחיית המתים כו' מדה כנגד מדה. וזהו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, דקאי על תחה"מ שהוא תכלית העילוי בקבלת השכר שיהי' לעת"ל, נשמות בגופים דוקא כדעת הרמב"ן⁵ וכמה מגדולי הפוסקים, וכפסק תורת החסידות (אדמו"ר הזקן והנשיאים שלאחריו⁶), דלא כדעת הפוסקים דתכלית העילוי הוא נשמות בלא גופים (אע"פ שיש סברא לומר כמותם). וידוע הדיוק⁷ בזה שאומר כל ישראל יש להם כו', שלענין תחה"מ שהוא תכלית העילוי שיהי' לעת"ל כל אחד מישראל זוכה, שהכוונה בזה שישנו דרגא שלא כל אדם זוכה לזה, והיינו ג"ע שלא כל אדם זוכה לזה, ולכן אומר ר"מ מוטב דלידייני⁸ וליתי לעלמא דאתי, ולולא תפלתו דר"מ לא הי' זוכה לבא לג"ע, כמבואר בגמרא⁹, שזהו אפילו בנוגע לג"ע התחתון, ועאכו"כ שכן הוא כדי לבא לג"ע העליון, וכמבואר בתניא¹⁰ דכדי לבא לג"ע העליון הוא דוקא ע"י כוונת המצוות, משא"כ ע"י מצוה בלא כוונה אינו עולה כ"א עד ג"ע התחתון, הרי שלא כל אדם זוכה לג"ע וצריכים לזה זכות וזיכוך מיוחד, משא"כ לגבי תחיית המתים אף שהוא תכלית השכר, אעפ"כ אומרים ע"ז כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב.

וביאור הענין יובן בהקדם הביאור בענין זה גופא, מה שאומרים שתכלית העילוי שבעוה"ב הוא הזמן דתחיית המתים דוקא, שאז יהיו נשמות

(1) מאמר זה נדפס — בשינויים — בלקו"ש חלק יז ע' 344 ואילך. (2) ישע"י ס, כא. (3) סנהדרין ר"פ חלק. (4) בשער הגמול. וראה בהמצויין באגרות קודש שבהערה הבאה. (5) לקו"ת צו טו, ג. שבת שובה סה, סע"ד. סהמ"צ להצ"צ יד, ב. וראה אגרות קודש כ"ק אדמו"ר שליט"א חלק ב' ע' עו ובהערה 23 שם. וש"נ. (6) רמב"ם הל' תשובה פ"ח ה"ב. (7) ראה תו"א יתרו עג, ב. ד"ה כי ישאלך עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע שנא ואילך). היש"ת (סה"מ היש"ת ס"ע 44 ואילך). המשך תער"ב ח"ב ע' תשעט ואילך. שם ע' א"קיב ואילך. וראה גם ד"ה להבין ענין תחיית המתים דש"פ אחרי, מבה"ח אייר תשמ"ו (נדפס בקונטרס כ"א טבת תשמ"ט). הנסמן לקמן הערה 10. (8) חגיגה טו, ב. (9) ראה תניא פל"ט. אגה"ק סכ"ט.

בגופים, הרי שתכלית העילוי הוא בגוף דוקא, וצלה"כ¹⁰ הרי הנשמה היא שלא בערך למעלה מהגוף, וכדמוכח מזה גופא שנק' בשם נשמה ונפש, והיא מחי' את הגוף. ואפילו לעת"ל כשהגוף יהי' בתכלית הזיכוך, הרי גם אז יהי' הגוף במדידה והגבלה גשמית כפשוטה, ויהי' תחת גדריו הזמן והמקום, משא"כ הנשמה שהיא למעלה מגדר ^{תור החכמה} מקום וזמן לגמרי, וא"כ צריך להבין איך אפ"ל שתכלית העילוי לעת"ל יהי' נשמות בגופים דוקא. ובפרט לפי המבואר שבכדי לבוא לג"ע צריך לעבור נהר דינור, בכדי לשכוח על חיזו דהאי עלמא¹¹, שזהו אפילו כדי לבוא לג"ע התחתון, וכמו"כ יש עמוד בין ג"ע התחתון לג"ע העליון, וכמ"ש¹² וכזה הנערה באה וגו', וכזה היינו העמוד שבין געה"ת לגעה"ע, שבו ועל ידו עולים הנשמות ^{מדין החכמה} מג"ע התחתון לג"ע העליון, כמבואר בד"ה וכזה הנערה באה שבתור"א¹³, דמכ"ז מובן גודל העילוי דג"ע שהוא באי"ע לגבי עוה"ז, וכן מובן האין ערוך שבין ג"ע העליון לג"ע התחתון, ובפרט לפי המבואר בליקוטים מהאריז"ל¹⁴ דג"ע העליון וג"ע התחתון הוא רק בכללות, אבל בפרטיות יש ריבוי דרגות ועליות אין קץ. הן בג"ע התחתון והן בג"ע העליון, וכמ"ש¹⁵ ילכו מחיל אל חיל, ולאחר כ"ז אומרים שתחה"מ הוא באי"ע למעלה יותר מג"ע, גם לאחר כל העליות שישנם בג"ע, שהרי זהו התכלית ושלימות השכר, וביחד עם זה אומרים שתכלית העילוי הזה הוא נשמות בגופים דוקא, ואשר דוקא בזה אומרים דכל ישראל יש להם חלק בו.

והענין—הוא, דזהו מצד מעלת הגוף דוקא, וכידוע דכל הגבוה ביותר יורד למטה יותר¹⁶, וזה גופא שהגוף הוא גשמי והוא באי"ע למטה יותר מהנשמה, הוא לפי ששורש הגוף הוא מהאורות דתהו, אשר הם אורות מרובים, דהכוונה בזה מרובים באיכות, כי הם לגמרי שלא בערך לגבי האורות מועטים דתיקון¹⁷, ולכן הנה הגוף עם היותו תחתון ביותר עם כל זה יש בו ניצוצות גבוהים ביותר. והדוגמא לזה הוא מענין התומ"צ, דהתורה אומרים עלי' הלוא כה דברי כאש¹⁸ היינו אפילו כמו שהיא למטה היא למעלה מגדר זמן ומקום, ולכן כל¹⁹ העוסק בתורת עולה (אפילו כלילה ואפילו בחו"ל²⁰) הרי זה כאילו הקריב

10) ראה המשך וככה תרל"ז פרק פח ואילך. המשך תער"ב ח"ב ע' תשעט ואילך. ד"ה ונגלה תרח"ץ (סה"מ תרח"ץ ע' ריג ואילך). ד"ה להבין ענין תחיית המתים (הנ"ל הערה 7) פרק ה. 11) ראה זהר ח"א רא, א. לקו"ת שמע"צ פד, ד. 12) אסתר ב, יג. 13) ק, ב. 14) לקוטי הש"ס להאריז"ל (סוף מס' ברכות). הובא באגה"ק סו"ס יז. 15) תהלים פד, ח. 16) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' קכו. הנסמן בספר המפתחות לספרי אדה"ז (קה"ת, תשמ"א) ערך כל הגבוה כו'. שערי אורה נח, א ואילך. סה, א ואילך. ובכ"מ. 17) ראה סה"מ מלוקט ח"ב ס"ע קכה. וש"נ. 18) ירמ' כג, כט. ברכות כב, א. 19) שו"ע אדה"ז: אר"ח מהד"ת סוס"א. מהד"ק שם סו"א. הל' ת"ת פ"ב סו"א. וראה מנחות בסופה. 20) ראה לקו"ת במדבר יג, סע"א. מאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ב ע' תקצד. אוה"ת שבו"ע ע' קנט. סה"מ תרנ"ה ע' לד. וראה לקו"ש ח"ח ע' 413 ואילך.

עולה, משא"כ המצוות ה"ה במדידה והגבלה דזמן ומקום, ולכן אמרו רז"ל²¹ וכל חפצים לא ישוו בה²² ואפילו חפצי שמים, לא ישוו בה, ואפילו כל מצוותי של תורה אינן שוות לדבר אחד מן התורה²³. ועוד ענין בזה דגם בסדר השתלשלות כחות הנפש הרי התורה ענינה הבנה והשגה שהוא כח הכי נעלה שבכחות הנפש, ואילו המצוות הם בכח העשיי שהוא כח הכי תחתון שבכחות הנפש, הרי שבסדר השתלשלות כחות הנפש ההבנה וההשגה הוא שלא בערך למעלה מכח המעשה כמבואר בשער היחודה"א²⁴, ולאידך גיסא אומרים דמצוה שא"א לקיימה ע"י אחרים אין ת"ת דוחה אותה²⁵, כיון שיש חשש שלא תתקיים המצוה, דאע"פ שהמצוות הם למטה מהתורה, עכ"ז יש בהם מעלה לגבי התורה. וכמו"כ הוא במצוות גופא, שאע"פ שכוונת המצוות היא למעלה מעשיית המצוות, מ"מ יש מעלה בעשיית המצוות בפועל. וכמו"כ ישנם שני דרגות אלו גם בעבודת האדם, שהו"ע ההבנה וההשגה ענין הקב"ע, שאע"פ שקב"ע הוא למטה יותר מהבנה והשגה, ולכן הנה בהתחלת היום מיד כשניעור משנתו הרי הוא אומר מודה אני כו' הודו לה' קראו בשמו גו', ורק לאח"ז מתחיל ענין ההתבוננות שהו"ע פסוד"ז וברכות ק"ש עד שמגיע לבכל לבכך ובכל נפשך, שהוא ע"י התבוננות ארוכה, אבל עכ"ז יש מעלה בקב"ע לגבי הבנה והשגה, בזה שאינו מוגדר בהגבלת השכל, ולכן שייך ענין הקב"ע לכאו"א. וכן הוא בענין המצוות לגבי התורה, שענין המצוות שייך לכאו"א, וכמבואר בירושלמי²⁶ לגבי רשב"י, שאע"פ שרשב"י היתה תורתו אומנתו²⁷, עכ"ז פלא הוא כגמ' איך הי' אפילו קס"ד שלא מפסיקין לעשות סוכה ולעשות לולב, ולכן אומרים לגבי המצוות שאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון²⁸, משא"כ בתורה שהו"ע של הבנה והשגה שייך בזה דרגות חלוקות, עד שיש אופן של תכלית השלימות בזה, וכמו"כ שייך ההיפך מזה, ומטעם זה גם שכר המצוות הוא לכל אחד ואחד. וזהו גם מה שעיקר השכר הוא בגוף גשמי דוקא, שהרי תומ"צ הם בדוגמת גוף ונפש, וכמבואר בלקו"ת²⁹ בדרושי ספה"ע ושבועות, שהתורה ענינה דם שהיא הנפש, וכמ"ש כי הדם הוא הנפש³⁰, משא"כ המצוות הם רמ"ח פיקודין שהם רמ"ח אברין דמלכא³¹, ולכן שכר המצוות הוא דוקא בהזמן דתחה"מ שאז יהיו נשמות בגופים דוקא [ואע"פ שקבלת השכר עיקרה היא באלף השביעי, כמבואר בתניא³², שאז יהי' חד חרוב, זהו רק תכלית השלימות], ואז יהיו הגופים כמו עכשיו, ולכן אומרים שלעת"ל מחזיר הקב"ה הנשמות לגופים³³, ואין אומרים לשון בריאה

(21) מו"ק ט, סע"א ואילך. (22) משלי ח, יא. (23) ירושלמי פאה פ"א ה"א. (24) פ"ט. (25) מו"ק שם. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ד. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג. (26) שבת פ"א ה"ב. (27) שבת יא, א. (28) חגיגה כסופה. (29) כמדבר ג, א. (30) ראה יב, כג. (31) תניא רפכ"ג בשם התיקונים (ראה תקו"ז ת"ל — עד, סע"א). (32) פל"ו. (33) ראה פדר"א פל"ד.

בלתי מוגה

כו', בפרט לפי המבואר במדרש³⁴ שעצם לוז שבהאדם נשאר לעולם, וממנו נבנה הגוף בתחה"מ. משא"כ ג"ע שהוא רוחניות, הוא עולם הנשמות דוקא, וכמבואר בתניא³⁵ שעסק התורה זהו עיקר עסק הנשמות בג"ע. ועפ"ז יובן מה שכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, דכיון שעשיית המצוות שייך לכאו"א³⁶, לכן גם השכר ע"ז שבתחה"מ יהי' לכל ישראל, משא"כ בתורה שענינה הבנה והשגה שבוה ישנם חילוקי דרגות, לכן גם השכר ע"ז שבג"ע ישנם חילוקים כזה, עד שאומר שלא כל אדם זוכה לג"ע.

ועל זה אמרו רז"ל³⁷ עולמך תראה בחייך, שהרי תכלית השלימות הזוה של ימות המשיח ותחה"מ תלוי במעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות³⁸, וזה שייך לכאו"א, שהרי אפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, משא"כ בתורה הרי ישנם חילוקי דרגות בזה עד שיש מציאות כזו שלא ידע מאי קאמר, ועד שיכול להיות שאפילו לא עלה לתורה מימיו ר"ל, הרי שלא הי' לו אפילו הענין דברכו בתורה, ואפילו על אדם זה אומרים שהוא מלא מצוות כרימון, וזה פועל גם על לימוד התורה שלו, וכמבואר בענין גדול תלמוד תורה שמביא לידי מעשה³⁹, שהמעשה פועל על התלמוד שיהי' גדול, וכמבואר בהמשך תרס"ו⁴⁰ דכאשר החכם לומד, ויודע שזה נוגע להלכה למעשה, הרי הוא מייגע א"ע, כדי שלא יטה מדרך האמת, עד שבא עי"ז לעמקות נפלאה בהענין, ועד"ז הוא גם בענין זה, שע"ז שהוא מלא מצוות כרימון, הרי זה פועל עליו שיהי' לומד תורה ומקיים מצוות בהידור, ומצוה גוררת מצוה⁴¹ כו'.

וזוהו כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב, דקאי על תחה"מ נשמות בגופים דוקא, ולכן אומרים זה אחר פסח שענינו יצי"מ השייך בעיקר להגוף, ועי"ז באים לזמן מתן תורתנו, וכמבואר שבכל שנה בזמן מ"ת מקבלים את התורה מחדש, עד שהוא שלא בערך לשנה הקודמת בזמן מתן תורתנו, והרי גם מתן תורה הי' דוקא לנשמות בגופים, ואע"פ שעל כל דבור ודבור פרחו נשמתן⁴², הרי החזירן בטל תחי' שעתיד להחיות בו את המתים⁴², וזה מרומז בקיצור בתניא⁴³ שכתב וגם כבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מ"ת, ואח"כ הנה ע"י מעשינו ועבודתינו, דיפוצו מעינותיך חוצה⁴⁴, נזכה ללמוד תורתו של משיח, בביאת משיח צדקנו בקרוב ממשי.

(34) כ"ר פכ"ח, ג. וש"נ. זהר ח"ב כח, ב. ועוד. תוד"ה והוא — ב"ק טז, ב. (35) פמ"א (נח, סע"א). (36) ראה סד"ה בשעה שהקדימו תער"ב. ועוד. (37) ברכות יז, א. (38) תניא ריש פל"ז. (39) קידושין מ, ב. וש"נ. (40) ע' שצ ואילך. (41) אבות פ"ד מ"ב. (42) שבת פח, ב. (43) פל"ו. (44) ראה אגה"ק הידועה דהבעש"ט — נדפס בכתר שם טוב הוצאת קה"ת בתחילתו. ובכ"מ.

ו. אין די שבחות שבין פסח לעצרת לערנט מען פרקי אבות; וכרגיל,
אין די התו. עדות'ן פון די שבחות, איז מען אויך מבאר א ענין
בפרקי אבות - בפרק הטבוע.

אלס הקדמה צו היינטיקן פרק (ועד"ז לכל הפרקים) זאגט מען די
מסנה "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", ומסיימים "שנאמר ועמך
כולם צדיקים וגו'".

הנה זה שמסיימים שנאמר ועמך כולם צדיקים וגו',
איז צו בריינגען א ראוי' צו דעם וואס די מסנה זאגט אז כל ישראל
יש להם חלק לעולם הבא: וויבאלד "ועמך כולם צדיקים", איז פארשטאנ-
דיק אז אלע אידן - כל ישראל - האבן א חלק לעולם הבא, - "לעולם
ירטו ארץ"; וואס גאס גייט דאך אויף תחה"מ.

עס שטעלט זיך אבער די שאלה: לפי"ז וואלט געו ען מסכים צו
בריינגען בלויז התחלת הכתוב - "ועמך כולם צדיקים לעולם ירטו ארץ"
(שמזה הוא ההוכחה), פארוואס בריינגט ער אויך המשך הכתוב -
"נצר מטעי מעשה ידי להתפאר"? וואס איז דאס נוגע דא?

און ווי מ'געפינט אז בכמה גירסות ^(פון פרקי אבות) טאקע ניט סיום
הכתוב "נצר מטעי וגו'", בלויז התחלת הכתוב "ועמך כולם צדיקים
לעולם ירטו ארץ", וואס דאס איז נוגע צו דעם וואס די מסנה זאגט,

אבער בכמה גירסות בריינגט מען יע סיום הכתוב "נצר מטעי מעשה
ידי להתפאר", און דאס איז אויך די גירסא פון דעם אלטן רבי'ן,

איז לכאורה ניט פארשטאנדיק: וואס איז דא נוגע, בביאור המסנה
"כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", די ווערטער (פון פסוק) "נצר
מטעי מעשה ידי להתפאר"? וכפי שיהבאר לקמן.

דער ביאור בפרקי אבות: ווי דערמאנט, איז דער פירוש פון כל ישראל יט' להם חלק לעוה"ב - תחה"ב, אע"פ אז עס קען זיין א קס"ר סקאי על ג"ע, ומט"כ "לעולם ירשו ארץ" - הכוונה לזה ל"ארץ" ברוחניות, ווי עס שטייט "אתהלק לפני הוי' בארצות החיים", שהפירוש ב"ארצות החיים" הוא - געה"ת וגעה"ע, ובספידות - מלכות ובינה, פונדעפטוועגן, איז דער פירוש פון "עוה"ב" במשנה זה - עולם התהי'.

און דערפאר בדינגט מען אויך סיום. הכתוב - "נבר מטעי מעשה ידי להתפאר", טמזה מוכדה שהכוונה ב"לעולם ירשו ארץ" הוא (לא ג"ע - רוהניות, כ"א) תהיית המתים, נטמת בגופים דא למטה: דער כידוש כון "נבר מטעי" איז - דער ענין פון נטיעה, איינ-פלאנאן, ומנטיעה זו וואקסן דערנאך ארויס פירות ופרי פירות,

והרי ענין הנמיחה איז טייך בעוה"ז הגשמי, כידוע אז :ע" ווערט אנגערוכן "עולם ברור"; דארט זיינען ניטא קיינע ע"ות, נאר יערערעד געכינט זיך על מקומם, הגם טגם בג"ע יטנס עליות, איש דאס אבער עליות טבערן, ביז אז לגבי די עליות וועלכע די נטמה קען עולה זיין ע"י עבודתה דא למטה זאגט מען אז דע נטמה למעלה איז בבחי' עמידה, ודוקא דא למטה קען די נטמה זיין אמהלך - עליות באי"ע,

ועד"ז בנוגע ללימוד התורה למעלה, קומט ניט אז נייע ענינים; עס קומט אז זיין דעם וואס די נטמה האט טויך געלערנט, וואס דערפאר זאגט מען "אשרי מי שבה לכאן ותלמודו בידו", אבער ניט מער דערכוון, מטא"כ דא למטה איז טייך דער ענין פון "צמיחה" בתורה, אז ער קען טענדין עולה זיין אין נייע ענינים.

ועד"ז דאס וואס עס שטייט "מעשה ידי להתפאר", איז דאך דער ענין פון עני' טייך בגשמיות דוקא, וע ז טייך לומר "להתפאר" - ער תארימט זיך מיט דעם, ווארום וויבאלד אז "עני" איז סיפא הכל דרגין, איז דאך "סוף מעשה עלה במהטבה הוהלה" - דאס דערגרייכט בתכלית התלימות.

און ווי אלד די משנה פון כל ישראל יט' להם חלק לעולם הבא רעדט וויגען עולם התהי' - מעלה הגוף, דערפאר איז דאס בארעונדען במיוחד מיט כרקי אבות, ווארום אין כרקי אבות באוואראנט מען עניני מוסר וכו', איז דאך פארעמאנדיק אז ווער דארף האבן די אבות זהירות, ניט די נטמה מצד עתמה, נאר מצד הגוף, מ'דארף האבן די אלע דברי מוסר וזהירות אז באוואראנען אז די עניני הגוף זאלן זיין כרבעי.

ועי"ז וואס ער פירט זיך באופן כזה - לויט די אנווייזונגען פון פרקי אבות - אז באווארענען אז עבודתו לקונו זאל זיין בשלי-מות אויך מצד הגוף, קומט מען אז דער גילוי לע"ל אשר "כל ישראל יט' להם חלק לעולם הבא", עולם התהי', וואס דעמאלט וועט נחגלה ווערן מעלת הגוף.

און דערפאר איז דער לימוד כון פרקי אבות אויך א הכנה אז הג הטובעות - מהן תורה, ווארום תורה לא בטמים היא, נאר דאס איז געגעבן געווארן דא למטה, לנטמות בגופים.

ודוקא: מאד זה קען זיין דער ריבוי בחורה - הרבה להם תו"מ; וכמסל פון א גרעיין אז בטעת מ'זייט דאס איין בארץ וואקסט דערפון ארויס אילנות ופירות ופירי פירות - א ריבוי מפלג, עד"ז איז דאס אויך בנוגע לעבודת בני ישראל בלימוד התורה וקיום המצוות, וכמ"ש "הבאים יטרע יעקב יציף ופרח ישראל", אז פון די עבודה כון אידן בקיום המצוות דא למטה בארץ, בעוה"ז הגשמי, קומט צו א ריבוי ענינים בחורה ומצוות - כירות ופירי ופירות.

און דאס איז די הכנה צו מ"ת - "משה קיבל תורה מסיני", ביז מ'קומט צו ללימוד תורתו של משיח, והגם אז נאך אמאל מ"ת וועט ניט זיין, בעת מ"ת האט משה רבינו מקבל געווען תורה ומסרה צו אלע אידן על כל הדורות כולם, מ"מ, וועט נתגלה ווערן לע"ל דוקא תורתו של משיח, און דאס איז אויך פארבונדען מיט משה רבינו, וכמאמר משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון,

און דאס איז קיין סתירה ניט צו דעם אז משיח איז מטבט יהודה מטא"כ משה רבינו איז מטבט לוי - ווי מ'האט גערעדט אין דעם פריערדיקן פארבריינגען (אחט"פ) דער ביאור בזה אז נשמתו של משה רבינו יתלבש ב(נשמתו ו) גופו של משיח,

און עס וועט זיין דער "יבוא טוב ויקבל טוב מסוב לטובים" (מנחות כג, ב), בגאולה האמיתית והטלימה, בקרוב ממט.